

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет права та міжнародних відносин

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Матеріали

регіональної науково-практичної конференції

7 квітня 2017 року • м. Київ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет права та міжнародних відносин

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Матеріали
регіональної науково-практичної конференції

Київ — 2017

УДК 343.211.3:327(082)
ББК 67.412я43
Є248

Рекомендовано до друку Вченою радою
Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 6 від 21 березня 2017 р.)

За загальною редакцією І.А. Грицяка,
доктора наук з державного управління, професора

Редколегія:
І.А. Грицяк,
І.Ю. Слюсаренко,
А.Ю. Нашинець-Наумова

Європейські та міжнародні підходи до захисту прав людини : матер. регіон. наук.-практ. конф., 7 квіт. 2017 р. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; за заг. ред. І.А. Грицяка; редкол.: І.А. Грицяк, І.Ю. Слюсаренко, А.Ю. Нашинець-Наумова. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. — 208 с.

УДК 343.211.3:327(082)
ББК 67.412я43

© Автори публікацій, 2017

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017

найбільш розвиненої країни Африки — ПАР у формулюванні статусу Народного захисника. Безперервне «гарантування» наданих конституціями прав і свобод, замість традиційного для країн інших континентів простого переліку, обумовлювалось історичним досвідом, жорстокими реаліями колоніального минулого.

Джерела

1. Конституции государств Африки : В 3-х т. Т. 1. — М. : Прогресс, 1963. — 750 с.
2. Конституции государств Африки : В 3-х т. Т. 2. — М. : Прогресс, 1966. — 583 с.
3. Конституции государств Африки : В 3-х т. Т. 3. — М. : Прогресс, 1966. — 711 с.
4. Конституції зарубіжних країн. — Харків : ФІНН, 2009. — 664 с.

Мельник Ганна,

Київський університет імені Бориса Грінченка,

м. Київ, Україна,

h.melnuk@kubg.edu.ua;

Губицький Любомир,

Київський національний торговельно-економічний університет,

м. Київ, Україна,

lubg@ukr.net

ЗАХИСТ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА

PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES' RIGHTS IN POLAND: ANALYSIS OF LAWS

Європейське законодавство, що базується на принципах забезпечення прав людини і громадянина, дає змогу уникати конфліктних ситуацій на базі крос-культурних взаємин. Навіть мононаціональні держави в умовах сучасного посилення націоналістичних рухів стикнулися із необхідністю забезпечувати мирне співіснування титульних і не титульних народів. Це потребує вироблення нових моделей суміс-

ного життя людей у суспільстві, утвердження відповідних соціальних норм та моральних цінностей у суспільній свідомості, розробки і впровадження відповідного законодавства.

Метою дослідження є аналіз польського законодавства у сфері захисту прав національних меншин.

До проблем захисту прав національних меншин у Польщі звертались у своїх працях такі дослідники: Н. Шипка [4], К. Вітман [1], С. Швидюк [3], М. Будита-Будзинська [5], Г. Януш, П. Байда [6], Є. Созанські [9].

Відповідно до перепису населення 2011 р. у Республіці Польща польську національність задекларувало 97,09 % анкетованих. 871,5 тис. осіб (2,26 %) задекларували дві національності — польську і непольську, причому 788 тис. (2,05 %) польську як першу, а 83 тис. (0,22 %) польську як другу, 596 тис. осіб (1,55 %) задекларували виключно непольську національність, з них 46 тис. (0,12 %) — дві непольські національності [8].

Права національних меншин гарантує Конституція Республіки Польща, прийнята 25 травня 1997 р. [7]. Відповідно до ст. 35 держава гарантує громадянам Польщі, що належать до національних меншин, свободу збереження і розвитку власної мови, звичаїв і традицій, культури. У цій статті передбачено, що держава гарантує таким громадянам право створювати власні освітні і культурні заклади та інституції, які мають на меті збереження релігійної приналежності, а також брати участь у вирішенні справ, що стосуються їх культурної самобутності. У ст. 32 Конституції Республіки Польща закріплено заборону дискримінації з будь-якої причини, зокрема, вказується, що всі люди є рівними перед законом і ніхто не може піддаватись дискримінації у політичному, суспільному чи господарському житті. Ст. 13 Конституції Польщі забороняє існування політичних партій та інших організацій, програма чи діяльність яких дозволяє або передбачає расову чи національну нетерпимість.

Конституційні гарантії поширюються на численні польські законодавчі акти, серед яких необхідно вказати Закон «Про національні та етнічні меншини і регіональну мову» від 6 січня 2005 р. (Dz. U. Nr 17, roz. 141) [12], що містить визначення терміна «національні та етнічні меншини», запроваджує можливість вживання мови меншини як додаткової у органах гмін, а також можливість вживання, крім урядових назв місцевостей і фізикографічних об'єктів та назв вулиць, додаткових традиційних назв мовою національних меншин.

Цей Закон є основним актом, що регулює у Польщі питання збереження і розвитку культурної самобутності національних меншин, спосіб реалізації принципу рівноправності осіб незалежно від їхнього етнічного походження, а також визначає завдання та компетенції органів урядової адміністрації та територіального самоврядування. Він прямо вказує, на які національності розповсюджуються конституційні гарантії: білоруську, чеську, литовську, німецьку, вірменську, російську, словацьку, українську, єврейську.

Згідно з положеннями цього Закону, кожна особа, що належить до національної меншини в Польщі, має право вільно визначатись зі своїм статусом. Особи, які належать до меншини, можуть користуватися правами і свободами, що випливають з принципів, закладених у цьому Законі, як індивідуально, так і спільно з іншими членами своєї меншини.

Також ст. 5 Закону забороняє застосовувати будь-які засоби з метою асиміляції осіб, які належать до національної меншини. Забороняється застосування будь-яких засобів з метою зміни національних або етнічних пропорцій на територіях, заселених меншинами, а також дискримінація через приналежність до меншини. У зв'язку з цим польські органи публічної влади зобов'язані застосовувати відповідні заходи з метою сприяння повній рівності у сфері економічного, суспільного, політичного і культурного життя осіб, які належать до меншини. Вони зобов'язані також сприяти захисту осіб, які є об'єктом дискримінації, ворожості або насильства внаслідок їх приналежності до меншини, а також укріпленню міжкультурного діалогу.

Права національних меншин забезпечуються й іншими законами Республіки Польща. Зокрема, у ст. 13 Закону від 7 вересня 1991 р. «Про систему освіти» (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) [15] зазначено, що школа дасть можливість учням підтримувати національну, етнічну, мовну та релігійну самобутність, у тому числі завдяки вивченню мови, рідної історії та культури.

Закон від 29 грудня 1992 р. «Про радіомовлення та телебачення» (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531, z późn. zm.) [16] у ст. 21 гарантує, що радіомовлення та телебачення реалізує публічну місію як всьому суспільству, так і окремим його частинам, пропонуючи програми та інші послуги у сфері інформації, публіцистики, культури, освіти та спорту на засадах плюралізму, вираженості і незалежності.

У п. 1 ст. 118 Закону від 6 червня 1997 р. Кримінального кодексу (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) [12] сказано, що той, хто з метою винищення загалом або частково національної, етнічної, расової, політичної, релігійної групи здійснить вбивство або завдасть тяжких тілесних ушкоджень особі, яка належить до такої групи, підпадає під покарання у вигляді позбавлення волі не менше ніж на 12 років, 25 років або довічне ув'язнення. За ст. 257, той, хто публічно зневажає групу людей або окрему особу з приводу її національної, етнічної, расової, релігійної приналежності і завдає їй тілесних ушкоджень, то підлягає покаранню у вигляді позбавлення волі до 3 років.

Закон від 7 жовтня 1999 р. «Про польську мову» (Dz. U. Nr 90, poz. 999, z późn. zm.) [14] пропонує у п. 1 ст. 2 не порушувати положень Закону про відносини держави і церкви та інших релігійних спільнот, зокрема щодо відправ культу і релігійних практик. А п. 2 ст. 2 підтверджує право національних та етнічних меншин використовувати регіональну мову.

Ст. 6 Закону від 4 березня 2010 р. «Про національний перепис населення і помешкань в 2011 р.» (Dz. U. Nr 1, poz. 277) [10] для визначення етнічно-культурної характеристики було запропоновано такі параметри: 1) національність — національна приналежність чи етнічність; 2) мова, якою розмовляє особа вдома; 3) рідна мова; 4) національність та етнічні меншини; 5) релігія — релігійна приналежність.

Закон від 5 січня 2011 р. «Про вибори» (Dz. U. 2017 poz. 15) [11] звільняє виборчі комітети виборців, сформовані з членів організацій національних меншин, від вимоги подолання 5-відсоткового бар'єру на виборах до Сейму Республіки Польща.

Таким чином, польське законодавство у сфері захисту прав національних меншин відповідає міжнародним стандартам і гарантує дотримання прав національних меншин в освітній, культурній, релігійній та політичній сферах.

Джерела

1. Вітман К. Становлення міжнародно-правової системи захисту прав національних меншин у країнах Східної Європи (після Другої світової війни) [Електронний ресурс] / К. Вітман // Юридичний вісник. — 2010. — № 2. — С. 30-36. — Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/5931/%CA>

2. Дадіани Л. Защита прав национальных меньшинств — одна из основ демократии [Электронный ресурс] / Л. Дадіани, А. Абашидзе // Observer. — Режим доступа : http://www.rau.su/observer/N16-17_94/16-17_09.htm
3. Швидюк С. Польське і українське спеціальне законодавство щодо національних меншин: порівняльна характеристика / С. Швидюк // Держава і право : зб. наук. пр. «Юридичні і політичні науки». — К. : Ін-т держави і права ім. В. Корецького НАН України, 2005. — Вип. 30. — С. 717–723.
4. Шипка Н. Організації національних та етнічних меншин у сучасному польському законодавстві / Н. Шипка // Укр. нац. ідея: реалії та перспективи розвитку. — 2015. — Вип. 27. — С. 159–165.
5. Budyta-Budzyńska M. Socjologia Narodu i Konfliktów Etnicznych / M. Budyta-Budzyńska. — 2010. — S. 139–159.
6. Janusz G., Bajda P. Prawa mniejszości narodowych. Standardy europejskie / G. Janusz, P. Bajda. — Warszawa, 2000. — S. 34.
7. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>
8. Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступа : http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/LUD_ludnosc_stan_str_dem_spo_NSP2011.pdf
9. Sozanski J. Ochrona mniejszości w systemie uniwersalnym, europejskim i wspólnotowym / J. Sozanski. — W., 2002. — S. 23.
10. Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/zapisy-z-konstytucji-r/6994,Ustawa-o-narodowym-spisie-powszechnym-ludnosci-i-mieszkam-w-2011-r.html>
11. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20170000015>
12. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/zapisy-z-konstytucji-r/6462,Kodeks-karny.html>
13. Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. — Режим доступа : <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/zapisy-z-konstytucji-r/6447,Ustawa-o-mniejszosciach-narodowych-i-etnicznych-oraz-o-jezyku-regionalnym.html>
14. Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/zapisy-z-konstytucji-r/6455,Ustawa-o-jezyku-polskim.html>

15. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/zapisy-z-konstytucji-r/6456,Ustawa-o-systemie-oswiaty.html>
16. Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/zapisy-z-konstytucji-r/6461,Ustawa-o-radiofonii-i-telewizji.html>

Лісовська Мирослава,

Київський університет імені Бориса Грінченка,

м. Київ, Україна,

m.lisovska@kubg.edu.ua

ЗАХИСТ ПРАВ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

PROTECTION OF MIGRANT WORKERS' RIGHTS: EUROPEAN EXPERIENCE

Сучасний глобалізований світ характеризується постійним переміщенням населення. Міграція стирає традиційні кордони між культурами, етнічними групами і мовами, розвиває культурні та економічні багатства і часто сприймається як виклик. Масовий приплив мігрантів становить загрозу етнічній, релігійній і мовній структурі суспільства, його єдності. Без продуманої системи заходів щодо асиміляції мігрантів можливі загострення конфліктів цінностей, боротьба за ресурси між мігрантами і корінним населенням країни. Міграція є викликом механізмам захисту прав людей, які борються за їх повне дотримання, в тому числі й мігрантів, оскільки права мігрантів часто порушуються. За таких умов актуальною є проблема дотримання і захисту прав мігрантів.

Метою дослідження є аналіз досвіду Європейського Союзу стосовно захисту прав трудових мігрантів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічні негаразди, військові конфлікти, національні протиріччя, екологічні катастрофи та інші проблеми є основними причинами, які змушують людей до пе-

<i>Лузан О.</i> Право громадянина на освіту в Україні: стан і тенденції розвитку	56
<i>Самофал Д.</i> Надання освітніх послуг в Україні: адміністративно-правові засади	59
III. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	
<i>Зінченко О.</i> Захист прав людини в африканських країнах	64
<i>Мельник Г., Губицький Л.</i> Захист прав національних меншин у Республіці Польща: аналіз законодавства	68
<i>Лісовська М.</i> Захист прав трудових мігрантів: європейський досвід	73
IV. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЯВИЩ І ПРОЦЕСІВ НА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	
<i>Анісімова М.</i> Баланс інтересів особи і держави в умовах боротьби з тероризмом: механізм правозабезпечення	78
<i>Кобиланська Л.</i> Правові засади міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю	83
<i>Братко І.</i> Права людини у контексті сталого розвитку	89
<i>Гвоздова К.</i> Міжнародно-правове регулювання питань клонування	94
<i>Шахова О.</i> Глобалізація та її вплив на міжнародне право та національні правові системи в контексті захисту прав людини	100
V. ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	
<i>Севрюков Д.</i> Соціальні права та держава можливостей (західноєвропейський контекст)	105
<i>Нікітенко О.</i> Забезпечення законності у сфері прав і свобод людини та громадянина	109
<i>Брайчевська О.</i> Нью-Йоркська декларація про біженців і мігрантів: новий крок у вирішенні міграційних проблем на глобальному рівні	117
<i>Слюсаренко І.</i> «Людський вимір» НБСЕ як інструмент тиску на СРСР під час холодної війни	122

<i>Байталюк О.</i> Реалізація права на освіту: міжнародний аспект	127
<i>Yakubenko D.</i> Human rights violations in Eastern Ukraine	134
<i>Кравчук А.</i> Право на безпечне інтернет-середовище в контексті становлення четвертого покоління прав людини	139
<i>Осінцева А.</i> Неспроможність держави гарантувати внутрішньо переміщеним особам основні права людини	143
VI. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ	
<i>Антонюк А.</i> Ставлення громадян Польщі, Росії та України до Катинської трагедії	147
<i>Масловська Ю.</i> Способи боротьби з агресивною пропагандою Російської Федерації проти України	151
<i>Пітецький Р.</i> Мозкові центри в США: роль, структура, особливості діяльності	156
<i>Антонова В.</i> Окреслення зовнішньополітичної діяльності Д. Кемерона на офіційній сторінці у Twitter	159
<i>Кравченко О.</i> Інформаційні війни: цілі, методи та засоби ведення	163
<i>Терещук Ю.</i> Співробітництво Республіки Франція та Федеративної Республіки Німеччина в рамках Європейського Союзу	167
<i>Гондюл О.</i> Основні тенденції в реалізації зовнішньої політики ФРН: інформаційно-комунікаційна складова	172
<i>Ковальчук Ю.</i> Особливості зовнішньої політики Швеції на рубежі ХХ–ХХІ ст.	178
<i>Литвинюк Т.</i> Міграційна політика Італії наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.	183
<i>Радченко Л.</i> Сирійська криза в публічній риторичі президентів Російської Федерації та США (2013–2016)	188
<i>Коваль С.</i> Досвід міжнародної спільноти у боротьбі з інформаційним тероризмом: загальна характеристика	192
<i>Тимошенко А.</i> Політика США в галузі забезпечення інформаційної безпеки (2009–2017 рр.): загальні тенденції	196
Відомості про авторів	201

Наукове видання

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Матеріали
регіональної науково-практичної конференції

7 квітня 2017 року
м. Київ

За зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Тези І. Грицяка та О. Зінченко надруковано в авторській редакції.

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності *М.М. Прядко*
Відповідальна за випуск *А.М. Даниленко*
Над виданням працювали: *Н.І. Гетьман, Т.В. Нестерова, Н.І. Погорєлова*

Підписано до друку 04.04.2017 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 12,09. Обл.-вид. арк. 11,70. Наклад 62 пр. Зам. № 7-044.

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.